TURKU AMK
TURKU UNIVERSITY OF
APPLIED SCIENCES

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Tanskanen, T. & Linjama, E. 2019. Taiteen perusopetuksen ja ammattikorkeakoulujen välillä on perustavanlaatuinen yhteys. Talk-verkkolehti, TAIDE 18.9.2019.

URL: https://talk.turkuamk.fi/taide/taiteen-perusopetuksen-ja-ammattikorkeakoulujen-valilla-on-perustavanlaatuinen-yhteys/

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher´s pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Tanskanen, T. & Linjama, E. 2019. Taiteen perusopetuksen ja ammattikorkeakoulujen välillä on perustavanlaatuinen yhteys. Online Magazine Talk, Art 3.9.2019.

URL: https://talk.turkuamk.fi/taide/taiteen-perusopetuksen-ja-ammattikorkeakoulujen-valilla-on-perustavanlaatuinen-yhteys/

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

Timo Tanskanen
koulutusjohtaja, Turun ammattikorkeakoulu / Taideakatemia

Eero Linjama
koulutus- ja tutkimuspäällikkö, esittävät taiteet, Turun ammattikorkeakoulu / Taideakatemia

Taiteen perusopetuksen ja ammattikorkeakoulujen välillä on perustavanlaatuinen yhteys

Avainsanat: **taide, taideakatemia, turun ammattikorkeakoulu**

Taiteen perusopetus on Suomessa arvokas oma itsenäinen oppimisväylänsä, joka tukee lasten ja nuorten luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja taiteellisen ilmaisun kehittymistä. Taiteen perusopetusta säännellään lailla, ja sitä ohjaavat kansallisesti määritetyt, vuonna 2017 uudistuneet opetussuunnitelman perusteet, joiden työstämisessä ammattikorkeakoulutkin olivat vahvasti mukana. Taideakatemiassa valmisteltiin lausunto tuoreesta Taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisesta.

Taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisesta tehtiin Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta keväällä 2019 julkaistu **selvitys**, jonka toteutti Aalto-yliopiston taidekasvatuksen professori **Anniina Suominen**. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyysi kesällä 2019 selvityksestä lausuntoja taidekentän eri toimijoilta, ja Turun AMK:n Taideakatemia valmisteli ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston ARENEn nimissä jätetyn lausunnon.

Taiteen perusopetusta voidaan järjestää yhdeksällä taiteenalalla yleisessä ja laajassa oppimäärässä. Taiteen perusopetusjärjestelmä on jossain määrin kasvanut musiikkioppilaitosjärjestelmän ympärille tai myötä. Näin ollen musiikkioppilaitosten volyymi korostuu kokonaisuudessa. Toisaalta se ilmentää myös vahvaa musiikin koulutusjatkumoa, jonka huipputuloksista Suomi tunnetaan myös kansainvälisesti. Taiteen perusopetuksen rahoituksesta 92 prosenttia kohdistuu kuitenkin musiikkioppilaitosten toimintaan.

Mahdollisuudet kaikille taiteenaloille – monimuotoisuus ja pedagogiset erityspiirteet huomioon ottaen

Selvitysmies ehdottaa rahoitusmallin tasapuolistamista taiteenaloittain. Ammattikorkeakoulujen lausunnossa toteamme, että rahoituksen jakosuhdetta tulee muuttaa siten, että myös muiden taiteenalojen koulutuksella on mahdollisuus laajentua, vahvistua ja tavoittaa kohderyhmiään eri puolella Suomea. Eri taiteenalojen pedagogiikassa on perustellusti erilaisia toteutusmuotoja, joista seuraa erilaisia kustannusvaikutuksia. Oppilaitoksia tulee tukea kehittämään pedagogiikkaansa vastaamaan uusien oppilassukupolvien osaamistarpeisiin ja oppimistapoihin. Tulee kuitenkin huomioida etenkin musiikissa perusteltu yksilöpedagogiikan tarve jatkossakin, joten pedagogiikan erityispiirteet tulee huomioida joko yksikköhinnassa tai jollain muulla soveltuvalla mekanismilla. Jaon nopea täydellinen purkaminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Selvitysmies esittää, että kaikki taiteen perusopetuksen koulutuksen järjestämisluvat myönnetään oppilaitoksille uudestaan – ja niiden kriteerejä muutetaan. Jättämässämme lausunnossa kannatamme järjestämislupien uusimista. Taiteen perusopetuksen uudistetuissa opetussuunnitelman perusteissa oppilaitoksilta edellytetään monitaiteisen ja taiteen rajat ylittävän vuorovaikutuksen ja oppimisympäristön mahdollistamista. Koulutuksen edellytetään kytkeytyvän osaksi taiteen kenttää ja yhteiskunnallista vuorovaikutusta. Kannatamme järjestämislupien uusimista tarkastellen erityisesti oppilaitoksen toiminnan monimuotoisuutta ja toimintaedellytyksiä laadukkaan ja pitkäjänteisen opetuksen tarjoamiseksi.

"Katsomme, että taiteen perusopetusta tarjoavien oppilaitosten tulisi olla elinkelpoisia, vahvoja ja moniarvoisia toimijoita alueillaan."

Oppilaiden oppimismahdollisuuksien tukemiseksi tulisi koulutustarjonnan olla laajaa ja mahdollisuuksien mukaan monitaiteista. Oppilaitoksen tulee toimia niin ammattimaisesti, että se pystyy asianmukaiseen toimintansa suunnitteluun, pitkäjänteiseen strategiseen kehittämiseen sekä tarkoituksenmukaiseen tiedontuotantoon esimerkiksi kansallista tilastointia varten. Oppilaitoksen toiminnan järjestämis- ja ylläpitomuodon tulee tukea laadukasta koulutustoimintaa.

Monipuolisia pedagogisia ratkaisuja – oppilaiden tarpeiden ja oppilaitoksen toimintaympäristön mukaisesti

Selvityksessä esitetään, että taiteen perusopetuksessa painotettaisiin ryhmäopetuksen lisäämistä uusimpaan tutkimustietoon pohjautuen. Tähän ehdotukseen suhtaudumme lausunnossamme varauksella. Ryhmäoppiminen tukee monia uusien opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita.

Erilaisten taitojen oppimisessa pedagogiset ratkaisut tulee olla valittavissa pedagogisista lähtökohdista huomioiden oppilaan tarpeet ja oppilaitoksen toimintaympäristö. Tällöin myös yksilöopetus on usein perusteltu ratkaisu. Kategorinen ryhmäkokoon tai pedagogiikkaan liittyvä ulkoinen ohjaus ei ole tarkoituksenmukaista, eikä se huomioi oppilaitosten erilaisia toimintaympäristöjä ja -profiileja. Etenkin harvaan asutuissa osissa maata tulee tukea oppilaitosten mahdollisuuksia ja osaamista kehittää pedagogiikkaansa esimerkiksi huomioimaan

digitaaliset etäosallistumismahdollisuudet. Yleensä tämä vaatii vahvoja oppilaitoksia, joilla on edellytykset tällaiseen toimintaan, tai oppilaitosten muodostaman verkoston tuomaa yhteistä osaamisresurssia.

Taiteen perusopetuksen kehittämiseksi tarvitaan tutkimusta

Selvitysmies havaitsi, että taiteen perusopetukseen liittyvä tutkimus ja tiedontuotanto on vähäistä. Ammattikorkeakoulujen lausunto tukee taiteen perusopetukseen liittyvän tutkimuksen lisäämistä.

"Taiteen perusopetuksen roolia yhteiskunnassa tulee analysoida ja osoittaa tieteellisesti luotettavin menetelmin."

Tutkimus ja soveltava tutkimus kuuluvat olennaisesti korkeakoulujen toimintakenttään. Keskeisten teemojen tutkimuksen lisäämistä voidaan tukea erilaisin julkisin tutkimusrahoituksin, jotka tulisi huomioida rahoituskanavia suunniteltaessa. Hankkeistettujen tutkimusrahoitusten ongelma on määräaikaisuus, mikä heikentää pitkäjänteistä tutkimusta ja tiedonkeruuta. Jotta taiteen perusopetukseen liittyvä pitkäjänteinen tutkimus kehittyy, se tulee nimetä jollekin toimijalle tai toimijajoukolle velvoitteeksi esimerkiksi rahoitukseen liittyvissä tavoite- ja tulosneuvotteluissa.

Elinvoimaisesta taiteen perusopetuksesta opiskelijoita ammattikorkeakouluihin – ammattikorkeakouluista opettajia taiteen perusopetukseen

Ammattikorkeakouluilla on vahva yhteys taiteen perusopetukseen. Taiteen perusopetus on merkittävä väylä osaamisen kehittymiseen ennen hakeutumista kulttuurialan ammattikorkeakouluopintoihin. Etenkin tanssin ja musiikin aloilla pääosalla ammattiurapäätöksen tehneistä ja korkeakouluun hakeutuvista on pitkä kokemus taiteen perusopetuksesta – yleisimmin laajasta oppimäärästä. Myös kuvataiteilijakoulutukseen tulevilla on usein takanaan taiteen perusopetuksen opintoja.

"Taiteenalakohtaiset erot tarjonnassa ylipäätään ja etenkin maakunnallisesti näkyvät jatko-opintoihin hakeutuvissa."

Esimerkiksi median ja muotoilun aloille hakeutuvilla ei useinkaan ole taustaa omien alojensa taiteen perusopetuksesta. Taiteen perusopetus tuottaa taiteellisen osaamisen lisäksi vuorovaikutustaitoja ja kykyä pitkäjänteiseen osaamisen kehittämiseen, mikä tukee oppilaita läpi elämän erilaisissa toimintaympäristöissä.

Ammattikorkeakoulujen toinen tärkeä kytkentä taiteen perusopetukseen syntyy pedagogisessa koulutuksessa. Ammattikorkeakouluista tanssinopettajiksi, musiikkipedagogeiksi ja teatteri-ilmaisun ohjaajiksi valmistuvat työllistyvät usein opettajiksi taiteen perusopetuksen oppilaitoksiin.

Taiteen perusopetuksen kansallinen korkeatasoisuus perustuu laajan ja monipuolisen tarjonnan lisäksi ajantasaiseen ja kehittämisorientoituneeseen opettajaosaamiseen. Ammattikorkeakouluilla on tärkeä rooli opettajien täydennyskouluttautumisessa, jotta vastattaisiin kehittyvän toimintaympäristön ja uusien opetussuunnitelmaperusteiden vaatimuksiin.

"Taiteen perusopetusta tarjoavilla oppilaitoksilla tulisi olla riittävä rahoituspohja ja -kanavat henkilöstönsä ammatillisen ja pedagogisen osaamisen ylläpitämiseen."

Elinvoimainen taiteen perusopetus on siis kytköksissä ammattikorkeakouluihin usein tavoin. Kyseessä ei ole jana, vaan oikeammin silmukka, jossa taiteen perusopetuksesta tullaan ammattikorkeakouluihin ja palataan uudessa roolissa takaisin työelämään taiteen perusopetuksen oppilaitokseen. Ammattikorkeakoulujen kulttuurialojen kouluttajat ja ARENEn kulttuurialan kehittämisryhmä ovat mukana tulevaisuudessakin taiteen perusopetukseen liittyviä ratkaisuja suunniteltaessa ja kehitettäessä.

Selvitykseen liittyvä lausuntopyyntö ja siihen jätetyt lausunnot ovat saatavilla

Lausuntopalvelussa.

18.09.2019